

Od Izáka po Jozefa

A viera je podstatou toho, na čo sa človek nadeje,

presvedčením o veciach, ktoré sa nevidia.

Židom 11:1

Viera je podstatou toho, na čo sa človek nadeje

Viera je nádej takej povahy, že formuje ľudský život. O každom človeku platí, že jeho presvedčenie (pohľad na svet a život) formuje to, na čo sa v živote nadeje, a jeho nádej formuje to, ako žije. Každý, kto sa nadeje na Boha skrze Ježiša Krista, žije nový život, život viery, a očakáva vzkriesenie z mŕtvych a večný život v oslávenom tele v nebeskej vlasti. O tom je jedenásta kapitola Listu Židom. Je o tom, ako spasenie z viery formuje život viery.

Život viery

Život viery pramení zo spasenia z viery samotnej. Spasenie z viery nemôže ostať bez zmeny života, bez toho, aby jeho výsledkom bol život viery. Ak viere chýba nádej na vzkriesenie z mŕtvych a večný život v nebeskej vlasti, potom takáto viera znamená uverenie nadarmo (1. Korinským 15:2 v kontexte veršov 2 až 28). Ak sme spasení z viery, tak to znamená, že máme prvotinu Ducha a očakávame synovstvo, očakávame vykúpenie tela (Rímskym 8:23).

Nie je možné mať vieru (spasiteľnú vieru) a nežiť život viery. Viera, ktorá neprodukuje život viery, je mŕtva a nemôže spasiť. Viera sa prejavuje životom viery, poslušnosťou viery, životom spravodlivosti. Viera pôsobí skrze lásku (Galatským 5:6). Prejavuje sa skutkom (skutkami viery). Preto čítame v jedenástej kapitole o ľuďoch viery, ktorí sú nám daní za príklad, že „vierou urobil ten a ten to a to“. Kľúčové pritom je „vierou urobil“, „vierou vykonal“. Je to rovnaké posolstvo ako posolstvo veršov Židom 10:38-39. Rovnaké posolstvo sa zopakuje aj v jedenástej kapitole: „... bez viery nie je možné ľúbiť sa Bohu“ (Židom 11:6). Život viery znamená aj usilovné („snažné“) hľadanie Boha počas svojho zemskeho života vo všetkých životných situáciách a očakávanie Božej odplaty: „A bez viery nie je možné ľúbiť sa Bohu. Lebo ten, kto prichádza k Bohu, musí veriť, že je, a že tým, ktorí ho snažne hľadajú, je odplatiťom“ (Židom 11:6).

Izák

Určite by sa veľa dalo povedať o živote viery Izáka (1. Mojžišova kapitoly 21 až 35). Spomeňme tú udalosť, keď nastal hlad v zemi a Hospodin prikázal Izákovi nejst do Egypta, ale ísť do Gerára ku Abimelechovi, kráľovi Filištínov (1. Mojžišova 26:1-2). Boh dal Izákovi tento príkaz spolu so zaslúbením: „Lebo sa mu bol ukázal Hospodin a riekol mu: Neodchádzaj dolu do Egypta, ale bývaj v zemi, o ktorej ti poviem. Bývaj v tejto zemi ako pohostín, a budem s tebou a požehnám ťa, lebo tebe a tvojmu semenu dám všetky tieto zeme a postavím prísahu, ktorú som prisahal Abrahámovi, tvojmu otcovi. A rozmnožím tvoje semeno tak, že ho bude ako hviezd na nebi, a dám tvojmu semenu všetky tieto zeme, a v tvojom semene budú požehnané všetky národy zeme, pretože Abrahám poslúchol na môj hlas a zachoval moje nariadenie, moje prikázania, moje ustanovenia a moje zákony“ (1. Mojžišova 26:2-5).

Izák Bohu veril a Boha poslúchol (verš 6, pozri aj verš 1). Preukázal tým poslušnosť viery, ktorá je súčasťou života viery. Izák dostal tie isté zaslúbenia ako jeho otec Abrahám. Izák týmto zaslúbeniam veril rovnako ako jeho otec Abrahám. Aj o Izákovi vieme, že v nádeji očakával nebeskú vlasť rovnako ako jeho otec Abrahám (Židom 11:9-10). Všimnime si, ako sa Boh odvolal na Abrahámovu poslušnosť, keď dal Izákovi tie isté zaslúbenia ako Abrahámovi: „... pretože Abrahám poslúchol na môj hlas a zachoval moje nariadenie, moje prikázania, moje ustanovenia a moje zákony.“ Poslušnosť viery potvrdzuje prítomnosť viery. Z toho je zrejmé, že ten, kto je z viery spravodlivý, žije život v poslušnosti viery. Nie je možné byť z viery ospravedlnený, ale nežiť život poslušnosti viery.

Pozoruhodné je, aká stručná je zmienka o živote viery Izáka v 11. kapitole Listu Židom. Jedenásta kapitola uvádza iba jeden skutok viery Izáka: „Vierou (tiež) o budúcich veciach požehnal Izák Jakoba a Ezava“ (verš 20). Ako požehnal Izák Jakoba a Ezava? Jakob, navedený svojou matkou Rebekou, oklamal svojho otca Izáka a vydával sa za Ezava, za prvorodeného syna, aby ľstou uchmatol požehnanie prvorodeného syna. Aj sa tak stalo. Obsahom Izákovho požehnaní Jakoba je zemská prosperita a jeho panovanie (1. Mojžišova 27:28-29), obsahom požehnaní Ezava je podriadenosť Jakobovi, zemské neprosperovanie a život meča (1. Mojžišova 27:39-40). Nebuďme prekvapení, že sa Ezavovi, prvorodenému, dostalo takého požehnaní. Ezav totiž ešte predtým bláznivo predal svoje prvorodenstvo Jakobovi za misu šošovice, čím sa preukázalo, že v duchovnom zmysle je Ezav telesný, obecný, duchovný smilník (Židom 12:16).

Mohli by sme nadobudnúť dojem, že pri tomto Izákovom požehnaní došlo k strašnému omylu či podvodu. I sám Izák sa „prenáramne zľakol“, keď zistil, čo sa stalo (1. Mojžišova 27:33). Požehnanie prvorodeného je v prípade patriarchov, ktorí dostali zaslúbenia abrahámovskej zmluvy milosti, pričom tieto zaslúbenia boli dané aj ich semenu (ich prvorodenému), nesmierne závažná duchovná záležitosť, ktorá súvisí so zvrchovaným Božím plánom spásy všetkých národov sveta.

Napriek tomu, že sa Izák prenáramne preľakol, všetko sa udialo tak, ako sa malo podľa Božieho zvrchovaného plánu. Ezav bol prvorodeným len podľa tela. Prvorodeným v duchovnom zmysle, podľa vyvolenia milosti v súvislosti so zmluvou zaslúbení, bol Jakob (Rímskym 9:10-13 v kontexte celej kapitoly, pozri aj verš 8). Jakob bol tým semenom, s ktorým Boh uzavrel zmluvu zaslúbení tak, ako predtým s jeho otcom Izákom, tak, ako pred ním s Izákovým otcom Abrahámom. Rebeka to tiež vierou prijala (Rímskym 9:10-12). Keď naviedla Jakoba, aby ľstou uchmatol Izákovu požehnanie, bol to Rebekin skutok viery. Keď Jakob poslúchol svoju mamu, bol to skutok viery.

Aj Izák to vierou prijal napriek tomu, že sa najprv prenáramne zľakol. Jakoba následne vierou požehnal. Stalo sa tak vtedy, keď Jakoba poslal do Cháranu ku Lábanovi. Požehnal ho takto: „A Izák povolal Jakoba a požehnal ho... A silný Boh všemohúci nech Ťa požehná, nech Ťa rozplodí a rozmnoží, aby si bol hromadou národov. A nech ti dá požehnanie Abrahámovo, tebe i tvojmu semenu s tebou, aby si dedične dostal zem svojho pohostínstva, ktorú dal Boh Abrahámovi“ (1. Mojžišova 28:1-4). Aj z tohto požehnanja je zrejmé, že aj Jakob v nádeji očakával nebeskú vlasť rovnako ako Abrahám a Izák. Keďže toto požehnanie súvisí s abrahámovskou zmluvou a s budúcou prichádzajúcou spásou, Izák toto požehnanie urobil „vierou o budúciach veciach“.

Jakob

Veľa by sa dalo povedať aj o živote viery Jakoba (Izraela). Pozoruhodné opäť je, aká stručná je zmienka o živote viery Jakoba v 11. kapitole Listu Židom. Jedenásta kapitola opäť uvádza iba jeden skutok viery Jakoba: „Vierou Jakob zomierajúc požehnal každého zo synov Jozefových a poklonil sa na vrch svojej palice“ (verš 21). Toto požehnanie dokazuje Jakobovu vieru o budúciach veciach, ktoré boli Bohom určené a postavené na Božích zaslúbeniach. Jakob tesne pred svojou smrťou požehnal svojich vnukov, Jozefových synov Manasses a Efraima, každého osobitne. Jakob toto požehnanie urobil vierou. To znamená, že bolo podľa Božej vôle. Jakob požehnal Jozefových dvoch synov skôr, ako požehnal všetkých svojich synov. Pri tomto požehnaní si týchto dvoch synov vzal na svoje meno, vzal si ich za svojich synov: „A tak teraz tvoji dvaja synovia, ktorí sa ti narodili v Egyptskej zemi, prv ako som ja prišiel k tebe do Egypta, sú moji, Efraim a Manasses, a budú mi ako Rúben a Simeon. Ale tvoj rod, tvoje deti, ktoré splodíš po nich, budú tvoje; budú sa menovať menom svojich bratov vo svojom dedičstve“ (1. Mojžišova 48:5-6). Toto požehnanie súvisí s dedením zeme zaslúbenia. Toto požehnanie plynie z požehnanja, ktorým Boh požehnal Jakoba (1. Mojžišova 48:3): „... a riekol mi: Hľa, rozplodím Ťa a rozmnožím Ťa a učiním Ťa hromadou národov a dám túto zem tvojmu semenu po tebe za večné vlastníctvo“ (1. Mojžišova 48:4). Zemská rovina tohto požehnanja (založeného na zaslúbení) sa týka zaslúbenej krajiny Kanaán, jej zaujatia a rozdelenia medzi kmene Izraelove, avšak duchovná rovina tohto požehnanja sa týka nebeskej vlasti. Rovnako ako Abrahám a Izák, aj Jakob očakával nebeskú vlasť a nebeský Jeruzalem.

To, že požehnanie Jakobovo je podľa Božej vôle a že Jakob ho vykonal vierou, je zrejmé aj z toho, že si prekrížil ruky a podobne ako pri Izákovom požehnaní väčšie požehnanie nedostal prvorodený (prvorodený podľa tela) Manasses, ale Efraim (verše 8-22). Jakob následne vierou o budúcich veciach požehnal aj všetkých svojich synov: „A Jakob povolal svojich synov a riekol: Zídite sa, a oznámim vám, čo sa bude s vami diať v pozdejších dňoch“ (1. Mojžišova 49:1). Tieto požehnania sa týkajú aj rozdelenia zaslúbenej zeme Kanaánu medzi dvanásť pokolení Izraelových. Ale v týchto požehnaniach sú prítomné aj prvky, ktoré sa týkajú večnej spásy a Spasiteľa. Jakob toto požehnanie urobil vierou o budúcich veciach.

Jozef

Pozoruhodné opäť je, aká stručná je zmienka o živote viery Jozefa v 11. kapitole Listu Židom. Jedenásta kapitola uvádza iba jeden skutok viery Jozefa: „Vierou Jozef dokonávajúc zmienil sa o vyjdení synov Izraelových z Egypta a prikázal o svojich kostiach“ (Židom 11:22). Jozef veril Božím zaslúbeniam daným Abrahámovi, Izákovi a Jakobovi. Veril, že synovia Izraelovi vyjdú z Egypta a zedia zem, ktorú im Boh sľúbil. Preto, keď dokonával svoju zemskú púť, zmienil sa o vyjdení synov Izraelových z Egypta.

Napriek tomu, že bol v Egypte veľmi veľký (vysokého postavenia), vplyvný a bohatý, nevidel svoju budúcnosť a budúcnosť svojich potomkov v egyptskej zemi. Nepozeral na život očami tohto sveta. Očakával naplnenie Božích zaslúbení, pozeral sa na život duchovným zrakom, očami viery. Preto chcel, aby aj jeho kosti boli zložené tam, kde je Bohom zaslúbená vlasť: „A Jozef zaviazal synov Izraelových prísahou a riekol: Boh vás istotne navštívi, a vtedy vynesiete moje kosti odtiaľto“ (Genesis 50:25). Jozefov príkaz sa vyplnil: „A Mojžiš vzal kosti Jozefove so sebou, pretože bol veľmi zaviazal synov Izraelových prísahou povediac: Istotne vás navštívi Boh, a preto vynesiete moje kosti odtiaľto hore so sebou“ (Exodus 13:19), „A kosti Jozefove, ktoré doniesli synovia Izraelovi hore z Egypta, pochovali v Sícheme, na diele poľa, ktoré bol kúpil Jakob od synov Chamora, otca Síchemovho, za sto kesít, a boli synom Jozefovým do

dedičstva“ (Józua 24:32).

Viera o budúcich veciach

O takých veľkých Božích mužoch, akými boli Izák, Jakob a Jozef, a o ich životoch viery máme v 11. kapitole Listu Židom len veľmi stručnú zmienku a zaznamenaný len jeden skutok viery. To, čo je pri týchto troch zmienkach spoločné a kľúčové, je, že to, čo vierou vykonali, vykonali „vierou o budúcich veciach“. Tie budúce veci sa týkali Božích zasľúbení, abrahámovskej zmluvy a Božieho plánu spásy ako izraelského národa, tak aj všetkých národov.

Hoci sa v jedenástej kapitole nespomína Jób, jeho život viery určite stojí za zmienku. Podľa viacerých indícií by sme mohli Jóba zaradiť do doby patriarchov. Pre Jób je charakteristické utrpenie – utrpenie spravodlivého.^{A)} Z knihy Jób je zrejmé, že Jób sa bál Boha, Bohu veril a bol ospravedlnený z viery tak ako Abrahám napriek tomu, že o ňom nie je výslovne napísané: „A Jób uveril Bohu a Boh mu to počítal za spravodlivosť.“ Rovnako je z knihy Jób zrejmé aj to, že z Jóbovej viery pramenila poslušnosť viery a život spravodlivosti. Napriek tomu, že Jób bol spravodlivý, Boh dopustil veľké utrpenie v jeho živote. Jób zakúsil veľké straty a tragédiu vo svojej rodine. Prišiel aj o majetok. Zasiahla ho vleklá a ťažká choroba. Dokonca jeho vlastná manželka ho zradila, duchovne opustila a pokúšala ho na zlé, aby sa rúhal Bohu a zaprel vieru (Jób 2:9 „A jeho žena mu riekla: Či sa ešte držíš svojej bezúhony? Zloreč Bohu a zomri!“). Zlorečiť Bohu a zomrieť je presný opak vytrvania vo viere až do konca. Ani jeho traja najbližší priatelia mu neboli na pomoc, skôr naopak. Jóbovo utrpenie sa stalo takým známym, že dokonca neveriaci ľudia vo svete sa naň odvolávajú.

Dôležitým pri Jóbovom utrpení je rozumieť, že jeho utrpenie nebolo trestom od Boha, bola to skúška viery. Jeho utrpenie je utrpením spravodlivého. Jób v tejto skúške obstál. Obstál vierou v budúce veci, mal pevnú nádej na vzkriesenie a večný život: „Ale ja viem, že môj vykupiteľ žije a posledný sa postaví nad prachom. A keď raz toto všetko rozborí moju kožu, potom zo svojho tela uvidím Boha“ (Jób 19:25-26). Jeho viera ho preniesla aj cez obrovské utrpenie, ktoré prišlo do jeho života.

Jóbova viera je mocným príkladom toho, že viera je presvedčením o veciach, ktoré sa nevidia – a najmä o budúcich veciach, o vzkriesení spravodlivých a večnom živote –, a o nádeji, ktorá z tohto presvedčenia pramení, ktorá spravodlivého prevedie týmto zemským životom dokonca aj takým súžením, aké zažil Jób.

A Boh nádeje nech vás naplní každou radosťou a pokojom vo verení,

aby ste hojnili v nádeji mocou Svätého Ducha.

Rímskym 15:13

Poznámky a zdroje:

A) Pozri články o utrpení veriaceho v Solas číslo 10, leto 2010. Linka na kompletne číslo s plnými textami v pdf je <http://casopis.solas.sk/images/stories/solas/casonline/text/solas07.pdf>
Článok o Jóbovi „Utrpenie v živote spravodlivého“ sa nachádza na str. 15.